

מס' קורס: 3476, 3150
שנה"ל תשפ"ג
2022-2023

סילבוס התנסות בקידום בריאות של אוכלוסיות מוגדרות

במהלך התנסות זו יבצעו הסטודנטים התערבויות ופעילויות של קידום בריאות באוכלוסיות מוגדרות:
אוכלוסיות עם צרכים מיוחדים, אוכלוסיות מודרות, אוכלוסיות לא מונגשות.

דרישות קדם: בריאות וחולי המבוגר 2 שמרני, בריאות וחולי המבוגר 2 כירורגי, המפגש הטיפולי ומיומנויות בינאישיות, חשיבה קלינית, התנסויות קליניות קודמות.

תפוקות:

לאור מורכבות מקמות ההתנסות תפוקות ההתנסות יותאמו למקומות ההתנסות הספציפיים ולאוכלוסיות הספציפיות (יתכן יישום רק חלק מהתפוקות או חלקים מהם)

תפוקה מספר 1: הסטודנט יפתח ויתרגל מיומנויות בסיסיות של אוריינות בריאותית

1. יזהה את המאפיינים הבריאותיים של אוכלוסייה ייעודית (צפייה, ראיון אנשי מקצוע רלוונטיים, אנשים מהקהילה, ספרות רלוונטית ועוד)
2. יזהה את הצרכים הפסיכולוגיים והמנטליים הקשורים לבריאות של אוכלוסייה ייעודית (צפייה, ראיון אנשי מקצוע רלוונטיים, אנשים מהקהילה, ספרות רלוונטית ועוד)
3. יזהה את הצרכים לקבלת מידע בריאותי מותאם לאוכלוסייה ייעודית (ראיון אנשי מקצוע רלוונטיים, ספרות ועוד)
4. יזהה חסמים בהנגשת מידע בריאותי לאוכלוסיות ייעודיות (צפייה, ראיון אנשי מקצוע רלוונטיים, אנשים מהקהילה, ספרות רלוונטית ועוד)
5. יבין וייתחם להשפעת התרבות של האוכלוסייה על התפיסות הבריאותיות שלה
6. יזהה עיוותי תפיסה ופייק ניזו בנוגע לידע על סוגיות בריאותיות רלוונטיות
7. יגדיר בעיות בהנגשת מידע בריאותי, בעיבוד ושימוש במידע בריאותי

תפוקה מספר 2: הסטודנט יסייע בפיתוח התערבויות של קידום בריאות לאוכלוסייה בהתייעצות עם גורמים מקצועיים ובהתחשב במשך זמן ההתנסות

1. יגדיר מטרות ויעדים להתערבויות חינוכיות קצרות וארוכות טווח שיוכל להפעיל, בהתייעצות עם הגורמים המקצועיים הרלוונטיים
2. ייצור הקשרים מרכזיים בין חסמים ובעיות בהנגשת מידע וטיפול בעיוותי תפיסה
3. ישתמש במודלים/תיאוריות/הנחיות של צוות המומחים בתחום, להכנת תוכנית התערבות בהתאם למטרות והיעדים
4. יקבע שלבים וערוצי תקשורת רלוונטיים להפעלת התוכנית (פנים אל פנים, וירטואלי או משולב)
5. יקבע מדדים להערכת התוכנית, דרכים לקבלת משוב מהאוכלוסייה הייעודית

6. יתכנן את התוכנית בהתאם לאתיקה המקובלת בפעילות עם האוכלוסייה הרלוונטית
7. יתכנן את ההתערבויות באופן שמתחשב בקיימות ובאיכות הסביבה

תפוקה מספר 3 : הסטודנט יבצע התערבויות של קידום בריאות

1. יכין חומרים כתובים בפורמטים שונים (פליירים, פוסטים, פוסטרים ועוד), סרטונים, הקלטות אודיו ועוד, תוך התייחסות לזכויות יוצרים באופן אתי ומותאם לאוכלוסיות היעד
2. יעלה חומרים רלוונטיים במדיות חברתיות רלוונטיות תוך התייחסות לאתיקה ולהנחיות הספציפיות של כל מדיה או פלטפורמה
3. ידריך, ידגים, יפעיל אוכלוסיות שונות בהתאם למצבם במסגרות שונות פנים אל פנים או באופן וירטואלי או באופן משולב
4. יבצע את ההתערבויות באופן אתי, בהתחשב בחסמים ומאפיינים ייחודיים של אוכלוסיית היעד
5. יבצע את ההתערבויות באופן שמתחשב בקיימות ובאיכות הסביבה
6. ישתלב עם פעילויות של צוות סיעודי וצוות רב מקצועי בהתאם לתוכניות קיימות

תכנים ייחודיים

1. זיהוי צרכים וסוגיות בריאות וקביעת סדר עדיפויות
ברדשו (Bradshaw, 1972):
צורך נורמטיבי (Normative): צרכים המוגדרים לפי חוות הדעת של מומחה ועל בסיס עובדות אשר נאספו מהשטח.
צורך מורגש (9Felt): מביע את הרצון של האוכלוסייה. צורך סובייקטיבי מורגש על ידי האוכלוסייה עצמה ולא בהכרח מבוסס על עובדות.
צורך מובע (expressed): נובע מצורך מורגש אבל האנשים ביקשו אותו במילים או במעשים, לכן זה הופך לבקשה (demand).
צורך השוואתי (Comparative): צורך שנובע מהשוואה בין קבוצות או אנשים אשר נמצאים במצב דומה אבל הצורך שלהם נענה.
2. תיאוריות ומודלים בקידום בריאות:
 - מודל האמונה הבריאותית (HBM) (Hochbaum, 1956)
 - אמונה ביכולת עצמית - מחוללות עצמית (Self Efficacy)
 - מיקוד שליטה (Locus of Control)
 - מודל שלבי המוכנות/שלבי השינוי פרוצ'סקה ועמיתיו, 2006)
 - תיאוריית הפעולה המנומקת (TRA) ותיאוריית ההתנהגות המתוכננת (TPB)
3. **ניסוח מטרות ספציפיות:** מטרה ספציפית צריכה לענות על השאלה מה רוצים להשיג ולא איך רוצים להשיג. מטרה ספציפית יכולה להיות מנוסחת בהתאם ל-SMART אשר כוללת ראשי פרקים של מאפיינים של מטרה ספציפית:
 - ספציפי וברור (Specifics)
 - בר מדידה (Measurables)
 - ניתן ליישם, כלומר בר השגה (Achievable action oriented)

- מנוסח בצורה רלוונטית לאוכלוסיית היעד ולתכנית (Relevant)
- מתוחמת בזמן (Time based)
- מקור: [://www.spinning.com/community/set-smart-goals-for-success/?print=pdf](http://www.spinning.com/community/set-smart-goals-for-success/?print=pdf)
- 4. תכנון תוכנית קידום בריאות על פי מודל ה-PROCEED-PRECEDE
- 5. אמות מידה שבעזרתן ניתן להעריך תוכניות קידום בריאות על פי נאידו (Naidoo&Wills,2000):
- **יעילות** - Effectiveness: עד כמה ההתערבות הצליחה לתרום לשינוי המצופה בהתאם להגדרת מטרה באוכלוסיית ההתערבות.
- **הולמות** - Appropriateness: האם ההתערבות מקושרת (רלוונטית) לצרכים של האוכלוסייה.
- **התאמה תרבותית** - Cultural suitability: התאמה של שיטות ההתערבות ומרכיביה לתרבות הקבוצה שאליה היא מכוונת.
- **קבלה** - Acceptability: עד כמה אוכלוסיית היעד מקבלת את השיטות ואת המסרים ששימשו את ההתערבות.
- **מועילות** - Efficiency: עד כמה התוצאות מצדיקות את השקעת המשאבים בהשוואה להתערבויות אחרות שהיו יכולות להביא לשינויים בריאותיים דומים.
- **הוגנות** - Equity: האם המשאבים מחולקים בצורה הוגנת בהתאם לצרכים של קבוצות שונות באוכלוסייה?
- 6. הערכה מעצבת, הערכת התהליך, הערכת התוצאות, הערכת ההשפעה

מתוך: בראון-אפל, א., דאוד, נ., ולוין-זמיר, ד. (206). קידום בריאות - מתיאוריה למעשה. דיונון הוצאה לאור מבית פרובוק בע"מ

מתודולוגיה

שיטות ואמצעי הוראה:

1. הוראת עמיתים
2. לומדות
3. דיונים קבוצתיים
4. פעילויות למידה
5. תרגול רפלקציה בדרכים שונות
6. תצפית מכוונת
7. קריאה מקדימה של ספרות מקצועית קלינית
8. סימולציה מקוונת ואנושית

מטלות:

1. הכנת חומרי הסברה מיועדים לאוכלוסיות ייעודיות
2. מטלות ללימוד עצמי – על פי החלטת המדריך

מבנה ההתנסות

מסטר א' וב' - ימי התנסות בשבוע - ג' ד' ה' מסטר קיץ - ימי התנסות גמישים בהתאם 10 ימים בהתאם לתוכנית הלימודים	משך ההתנסות
סימולציות אנושית - תאריכים יפורסמו לסטודנטים סימולציות ממוחשבת - תאריכים יפורסמו לסטודנטים	סימולציות

<p>1. עמידה בכללי התנהגות מקצועית (אמינות, אחריות, עבודה עפ"י נהלים) 2. הגשת כל המטלות הנדרשות בהתנסות בזמן 3. קבלת ציון עובר בהתנסות 4. חובה לגשת למועד שנקבע לסימולציות. סטודנט שלא ביצע סימולציה או נכשל בה, לא יוכל לסיים את ההתנסות. 5. חובה לבצע את הלומדות במועד שנקבע. אין אפשרות לביצוע לומדה בתאריכים אחרים. סטודנט שלא ביצע לומדה או נכשל בה, יורדו לו 10% נקודות בציון הכללי.</p>	תנאי מעבר בהתנסות:
<p>80% ציון התנסות קלינית 20% ציון סימולציות (10% סימולציה ממוחשבת, 10% סימולציה אנושית)</p> <p>1. סטודנט שלא ביצע או שנכשל בסימולציה, לא יוכל לסיים את ההתנסות. 2. סטודנט שמחסיר ימי התנסות בהתנסות שבה אין יכולת להשלים ימים יבצע פעילות מיוחדת בהתאם להנחיית המדריך. ה. במידה ויש אפשרות להשלים את הימים במקום ההתנסות - ישלים את הימים החסרים עד שבועיים לאחר סיום מועד ההתנסות. סטודנט שלא ישלים את הימים החסרים במועד לא יוכל להשלים את ההתנסות. 3. סטודנט שמעוניין לערער על ציון בהתנסות- מוזמן לעשות זאת באמצעות טופס ערעור שמופיע באתר היחידה הקלינית.</p>	מרכיבי הציון
<p>1. במהלך ההתנסות תתבצע הערכה שוטפת של המדריך והערכה עצמית של הסטודנט. 2. מילוי טופס הערכת סטודנט - במחצית ההתנסות תתבצע הערכת ביניים (ראה טופס הערכת סטודנט), שבסיכומה ייערך חוזה בין מדריך השדה לסטודנט. החוזה יגדיר את המשך תהליך הלמידה. את טופס ההערכה המקוון ימלא המדריך ב"אתר הייעודי למדריך הקליני". 3. בתום ההתנסות תתבצע הערכה מסכמת באותו טופס הערכה.</p>	מילוי טופס הערכת סטודנט
<ul style="list-style-type: none"> בשבוע האחרון של ההתנסות, לפני קבלת הערכה סופית, ימלא כל סטודנט את הטופס הנמצא באתר היחידה הקלינית. סטודנט שלא ימלא את טפסי "הערכת השדה והמדריך" בזמן- לא יוזן לו הציון של ההתנסות הקלינית ולא יוכל להיות משוּבץ להתנסות הבאה. 	מילוי טופס הערכת שדה ומדריך:
<p>במידה והסטודנט נפגע בדרך להתנסות או במהלך ההתנסות, יש לדווח למדריך/ה, למתאמת הקלינית ולרכזת היחידה הקלינית הגב' חיה בן-נחום כהן, לקרוא את</p>	פגיעה בנסיעה להתנסות,

בהתנסות ובחזרה ממנה	הנוהל "פגיעה במהלך ההתנסות" ולבצע את ההנחיות כפי שמופיע באתר היחידה הקלינית.
---------------------	--

ביבליוגרפיה

1. בראון-אפל, א., דאוד, נ., ולוין-זמיר, ד. (206). קידום בריאות - מתיאוריה למעשה. דיונון הוצאה לאור מבית פרובוק בע"מ
2. קוד האתי לאחים ואחיות

הנחיות להתנסות של קידום בריאות במשרד הרווחה והבטחון החברתי

מטרות ההתנסות:

- חשיפה לאתגרים העומדים בפני צוות הסייעוד המלווה את המוסדות, ארגונים ויחידות סמך של משרד הרווחה והבטחון החברתי
- חשיפה לאתגרים העומדים בפני חוסים, משתקמים ודיירים במסגרות השונות אשר מתאשפדים בבתי חולים כלליים בשל בעיות בריאות שונות, ובפני הצוות הסייעודי המטפל באוכלוסייה זו בבית חולים כלליים
- חשיפה לאתגרים העומדים בפני הצוות הסייעודי המטפל ומלווה דיירים, חוסים ומשתקמים במסגרות השונות בהקשר של קידום בריאות האוכלוסיות הייחודיות
- תכנון התערבויות של קידום בריאות לצוות הסייעודי במשרד הרווחה

הנחיות:

- ההתנסות תתקיים באחריות האחות הארצית של משרד הרווחה והבטחון החברתי ובהנחיית מדריך.ה קלינית. מורשה
- המפגשים עם הסטודנטים יתקיימו באופן מקוון, באמצעות לומדות, הנחיות לפעילויות עצמאיות של הסטודנטים, מפגשים באתרי טיפול בחוסים, משתקמים, דיירים ביחידות סמך של משרד הרווחה והבטחון החברתי, במחלקות בתי חולים כלליים בהם מטפלים באוכלוסיות עם צרכים כלליים. כל המקומות האלו נועדו לאיסוף נתונים (ראיונות, תצפיות).
- כל המידע הנאסף יעובד בדיונים של הסטודנטים עם האחות הראשית.
- בעקבות תהליך הבנת הצרכים הייחודיים, בהנחיית האחות הראשית של משרד הרווחה והבטחון החברתי יפתחו הסטודנטים דפי/חברות הסבר, פליירים, פוסטרים, סרטונים שנועדו לשימוש האחות הראשית והצוות שלה.
1. סטודנטים לסייעוד יתלוו לאחות הארצית במשרד הרווחה והבטחון החברתי ולצוות המשרד הרלוונטי

2. הסטודנטים לסייעוד יאספו נתונים על צרכיה הדרכה ואוריינות בריאות:
-יראינו אנשי צוות (בלשכה המרכזית ובמקומות הרלוונטיים, פנים אל פנים או באופן וירטואלי, מקוון)
- יצפו במקומות ייעודיים (בהתאם לתיאום עם האחות הראשית של משרד הרווחה ומדריכים קליניים),
- יקראו ברשומות וספרות רלוונטית
- ויאפיינו בעיות בריאות שיש צורך לפתח להם התערבויות למניעה
3. סטודנטים לסייעוד יכינו חומרי הסבר, ידע, בהתבסס על העקרונות של אוריינות בריאותית שיועבר לידי:
- צוות סיעודי במחלקות אשפוז כללי שמטפל באוכלוסייה עם צרכים מיוחדים
- צוות סיעודי או מטפלים שמטפל בדיירים, חוסים ומשתקמים ביחידות סמך ומסגרות שונות המטפלות באוכלוסיות עם צרכים מיוחדים
- אוכלוסיות נוספות בהתאם להחלטת האחות הראשית של משרד הרווחה והבטחון החברתי